

جهان بانو؛ نمایشی درباره زنان تار

گفت و گو با عوامل نمایش میدانی «جهان بانو»

فرهوند ناظریان
گفت و گو

نمایش جهان بانو، به همت و حمایت سازمان هنری و فرهنگی اوج از آبان ماه هر شب ساعت ۱۹ در بوستان ولایت اجرا می‌شود، مجری طرح این اثر راسیمای هنری قفقوس به عهده دارد. علی اسماعیلی، تهیه‌کننده این اثر نمایشی است که قبلاً نمایش میدانی، تنها اثر از مسیح و تنهای شب تلر، رانیز به اجرا رسانده است. مخاطبان برای دیدن این نمایش می‌توانند با مراجعه به سایت سینما تیکت و رزرو رایگان بلیط از شب قبل اقدام کنند، خوشبختانه با توجه به موضوع این نمایش که با محوریت زنان است، فضای امنی برای حضور بانوان محبا است، تا در طول نمایش احساس امنیت و آرامش خاطر داشته باشند. محیط جایگاه گرم و وجود مهد کودک، به زنی که به همراه کودک خود می‌آیند، از امکانات این مجموعه می‌باشد. خبر نگار صبا، برای جو با شدن از کم و کیف این نمایش به سراغ عوامل آن رفته و با آنان به گفتگو نشستیم.

همراه می‌ماند.

آیا از مولفه‌های نمایش ایرانی، مانند تعزیه و برده خوانی و... در اجرا بهره‌بردارید؟

نمایش ما ورژن پیشرفته‌ای از همه این‌هاست، اما نه به‌صورت کلاسیک و متداولی که قبلاً از این سبک استفاده شده است، در این نمایش موفق شده‌ایم از همه سبک‌ها و شیوه‌های اجرایی و جلوه‌های بصری استفاده کنیم و یک کار مدرن ارائه دهیم. در نمایش شبی در کهکشان، که جز اولین نمایش‌های میدانی بیگ پروداکشن است و در همین بوستان ولایت نیز اجرا رفتیم، امکانات زیادی در اختیار نداشتیم. و از آن اجراهای اول تاکنون در این شیوه اجرایی، با توجه به تجربه، پیشرفت‌های زیادی کرده‌ایم. در حال حاضر بوستان ولایت، به یک پایگاه دائمی نمایش‌های میدانی تبدیل و به همین خاطر زیرساخت‌های لازم هم در آن تعبیه شده است. به‌طور مثال در اجراهای که در سال‌های اول داشتیم، امکان تغییر دکور سنگین برای ما فراهم نبود، و همه چیز در همان فضای استار کچر کلی به شکل رئال اتفاق می‌افتاد، اما در طول این نمایش، دکوری به اندازه ۷۰۰ تا ۷۵۰ متر مربع به دفعات در زمان یک دقیقه‌ای تغییر می‌کند، مثلاً شهر قدیمی به معبد تبدیل می‌شود و یا... که برای مخاطب بسیار قابل توجه و جذاب است. ما از تجهیزات مدرن و امکانات صحنه‌ای و بهترین سیستم‌های نوری استفاده کرده‌ایم. واز عوامل با سابقه و حرفه‌ای تلویزیون و سینما بهره‌برده‌ایم و تخصص و دانش آن‌ها در صحنه پر دازی و نورپردازی استفاده کرده‌ایم. مرتضی پورچیدری به عنوان طراح صحنه از عوامل سریال مستوران بودند و طراح نور بر عهده عباس رحمانی است که به‌طور خارق العاده‌ای تصاویر بکری را در نورپردازی این نمایش خلق کرده‌اند.

یکی از بهتر بن طراحان حرکت در ایران فرهاد منظوفی نیامی‌باشند، از آن‌جا که این نمایش مبتنی بر طراحی حرکت و نور و صحنه است، از مشورت ایشان در طول کار استفاده شده است؟

نه متأسفانه، این از کم سعادت می‌باشد که در خدمت ایشان نبودیم، طراح حرکت این نمایش، بهادر فاضل و امیر خلیلی هستند. شما در این نمایش بیشتر ذهن مخاطب را درگیر می‌کنید یا عواطف و شور هیجانی را به وجد می‌آورید؟
هر دورا داشته‌ایم چرا که فرم با جذابیت زیاد، احساسات مخاطب را به وجد می‌آورد، و روایت هم با توجه به موضوعی که دارد، یعنی بانوان تاریخ ساز، مقوله‌های بسیار تعقل برانگیز است، موضوعی که تا به حال روی آن به صورت تخصصی کار نشده و به این شکل نمایش جهان بانو، تلفیقی از تعقل و احساس است.

در این نمایش به چه زنان تاریخ‌ساز، پرداخت شده است؟

شروع آن با خلقت حضرت آدم و حوا است، و به نقش حوا، به‌عنوان مادر بشریت پرداخت شده، پس از آن حضرت ساره، حضرت هاجر، حضرت آسیه، حضرت مریم و بعد از آن حضرت خدیجه و حضرت فاطمه (زهر لاس) و بعد از آن به حضرت زینب و حضرت معصومه و نقش آن‌ها در تاریخ پرداخت شده است. و بعد از آن وارد وقایع دوران بعد از انقلاب می‌شویم، دفاع مقدس و به پرستاران شهیده دوران کر و ناز نیز توجه ویژه‌ای داشته‌ایم.

آیا در طول اجرای نمایش تاکنون با توجه به فیدبک‌های

حسن برزاق، کارگردان نمایش جهان بانو هر آیتیم که می‌سازم بخشی از وجود خودم است

از نمایش جهان بانو برای من بگوئید؟

این سبک از تئاتر به نمایش‌های میدانی معروف است، که مبدع و طراح آن بهزاد پور بودن که در نمایش شب آفتلی و شبی در کهکشانها، دستیار و برنامهریز ایشان بودم و بعدها با کارهای دیگر کسب تجربه کرده‌ام تا به نمایش جهان بانو، رسیدم.

از سابقه خود در این سبک از نمایش میدانی بگوئید؟

در سال‌های اخیر، نمایش میدانی روشنائی شب تار، تنها اثر از مسیح و عرض شمس را به این سبک اجرا کرده‌ایم و جهان بانو، که پروژه چهارم ما به‌حساب می‌آید.

آیا از قبل برای این نمایش طرحی مکتوب داشته‌اید و اگر این‌گونه بوده این متن مکتوب در چه قالبی بوده و چه‌گونه از ایده به طرح و در نهایت به روایت رسیده‌اید؟

در ابتدا یک طرح ابتدایی بود که بعدتر تبدیل به نمایشنامه شد. این کار برای ما حدوداً سه سال زمان برد که از قالب یک طرح و ایده به متن نمایشنامه برسیم، طرح سال ۹۷ ایده پر دازی شده بود و از آن سال به بعد ما مشغول بازتوسسه‌های متعدد طرح شدیم این روند با پژوهش و تحقیق همراه بود با توجه به این که شخصیت‌های این نمایش با محوریت زنان و بانوان تاریخ ساز اتفاق می‌افتاد، نیاز به مطالعه و استفاده از منبع غنی تاریخی در کار احساس می‌شد و حدود شش ماه در پیش تولید بودیم تا این که توانستیم این نمایش را با بودجه‌ای حدود ۵ میلیارد، از آبان ماه آماده اجرا کنیم.

این نمایش در قالب چه ساختار و سبکی طراحی و ایده پردازی شده است؟

این کار تلفیقی از نمایش، سینما، تلویزیون و پرفورمنس است. در واقع از همه قالب‌های اجرایی بهره‌برداریم تا به اجرا برسد. که ما از آن به‌عنوان نمایش میدانی با بیگ پروداکشن یاد می‌کنیم، قالبی که می‌تواند از تملی عناصر سبکی در ساختارهای اجرایی استفاده کند و روایت خود را به بهترین شکل ممکن به مخاطب انتقال دهد.

نمایش شما، هر شب میزبان چه تعداد تماشاگر است؟

این نمایش، هر شب میزبان ۲۰۰۰ الی ۲۵۰۰ مخاطب است، و با توجه به تجربه‌ای که در طول این چند سال در مقوله نمایش میدانی داشته‌ایم، توانسته‌ایم بخوبی این میزان از جمعیت را مدیریت کنیم. در همین لوکیشن، قبلاً نمایش تنها اثر از مسیح و روشنائی شب تار، با همین شیوه اجرا کرده‌ایم، و خوشبختانه مردم، هم به‌عنوان تماشاگر با این شیوه اجرایی آشنا شده‌اند. چرا که از قبل مخاطب نمایش‌هایی از این دست بودند و همین امر در تسهیل امر مدیریت فضای سالن بسیار به ما کمک کرد.

مدت زمان نمایش چقدر است؟ و ترده تماشاگران با توجه به جمعیت سخت نیست؟

مدت زمان نمایش، حدود یک ساعت و سی دقیقه است و در این زمان امکان رفت و آمد تماشاگران برنله ریزی شده است، اما به‌طور کلی این نمایش از چنان ضرب و ریتیم هیجانی و داستانی پرکشش برخوردار است که احتمال خروج تماشاگران در حین نمایش بسیار پایین است. در واقع مخاطبان ما از همان ابتدای نمایش چنان درگیر روایت و صحنه‌های جذاب بصری می‌شوند که تا انتها با نمایش

مخاطبان، صحنه‌هایی حذف و با اضافه شده‌اند؟

ما مرتب درگیر این اتفاق هستیم و در محل اتاق فرمان با توجه به فیدبک‌هایی که از اجرا داریم برای رضایت و جلب توجه مخاطبان، نکته و نظرهای آن‌ها را در اجرا لحاظ می‌کنیم. البته برای این کار تنها به نظر مخاطبان اکتفا نمی‌کنیم، هر شب با افکار سنجی از انعکاس نمایش در رسانه‌ها، و جلساتی با کارشناس‌های مربوطه مدام به دنبال تغییر و بهتر شدن هستیم. اما در کل تاکنون این تغییرات بسیار جزئی بوده و نیاز به تغییرات کلی نداشته‌ایم.

در مورد موسیقی نمایش توضیح می‌دهید؟

به‌طور کلی در نمایش میدانی به خاطر هماهنگی گسترده‌ای که اتفاق می‌افتد، امکان استفاده از موسیقی زنده مقدور نیست، موسیقی از قبل آماده شده است که در حین اجرا پخش می‌شود، بخشی از موسیقی ساخته شده است و بخشی هم از منابع آماده استفاده کرده‌ایم که عرفان حسن زاده مسئول صداگذاری این نمایش هستند و به اقتضای نمایش، کار موسیقی آن را به عهده گرفته‌اند.

با توجه به این که عده‌ای از هنروران این نمایش سر باز هستند، اگر ایده‌های شما در تمرین برای شان قابل اجرا نبود چه می‌کردید؟

چون در ابتدا خودم نویسنده‌ی این نمایشنامه را به عهده داشتم، در همان لحظه نگارش، کارگردانی هم می‌کردم، و با توجه به تجربه‌ای که در این زمینه داشتم، بتانسیل موجود در بازیگران را در حوزه اجرایی لحاظ کرده‌ام. البته باید بگویم که خوشبختانه بازیگران سر باز، با توجه به سابقه کاری که در نمایش‌های قبلی داشتند، آمادگی لازم برای اجرای نقش را دارند، و همان سر بازها در حال حاضر به بازیگران خوبی تبدیل شده‌اند. تیم کارگردانی این نمایش هشت نفره است که هر کدام مسئول بخشی از کار از تمرین تا اجرا هستند.

این نمایش برای شما یک موفقیت است یا تجربه؟

این کار برای من تجربه است، و هنوز به ایده‌آل‌های خود در این زمینه نرسیده‌ام. این نمایش بر حسب امکانات و توان در حال حاضر ماست. امید دارم در نمایش‌های بعدی بهتر و بهتر شود و از تکرار بهره‌برداریم تا به تولید محتوای جدید برسیم و در چرخه تکرار کارهای قبلی نیفتیم.

پروژه تئاترهای میدانی چه اندازه نفس گیر و سخت می‌تواند باشد؟

انجام و به اجرا رساندن این نوع تئاترها بسیار صبر و تحمل و آراش می‌خواهد. چرا که تعداد نفرات در این نوع پروژه‌ها بسیار سنگین است و بیش از ۷۰ الی ۸۰ پرده نمایشی در حال انجام است که هر پرده بازیگران بسیار، عوامل و دکور می‌خواهد. هماهنگی این عوامل سخت است، اما کمک و همکاری همه‌گروه ساخت جهان بانو، راح و لذت بخش کرده است.

استقبال تماشاگران چگونه بوده است؟

استقبال تماشاگران خداروشکر متناسب با ظرفیت خوب بود.

کدام یک از صحنه‌ها برای تان جذاب تر است؟

تمام صحنه‌های این کار و کارهای دیگر برای من لذت بخش هستند. چرا که هر کدام از صحنه‌ها بخشی از وجود خودم می‌دانم. اما صحنه شهادت حضرت زهرا (س)، حس و حال دیگری برایم رقم زده است.